Drept european

Stelian Scăunaş

Uniunea Europeană

Construcție • Reformă • Instituții • Drept

Editura C.H. Beck

II 42211

Stelian Scăunaş

Uniunea Europeană

Construcţie, reformă, instituţii, drept

282278
UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECĂ 2

Editura C.H. Beck
Bucureşti 2008

Cuprins

Abrevieri ..... **XI**

Capitolul I. Aspecte ale civilizației europene ca premise ale ideii de unitate europeană **1**
Secțiunea 1. Spațiul de civilizație europeană și ideea de unitate 1
Secțiunea a 2-a. Comunitate și divizare în istoria Europei 7
Secțiunea a 3-a. Proiecte pentru ideea de unitate europeană 14
Anexă. Statele Europei 22

Capitolul II. Organizațiile europene interguvernamentale de cooperare clasică – premise ale Europei unite **25**
Secțiunea 1. Cooperarea ca principiu și instituționalizarea ei 25
Secțiunea a 2-a. Organizații europene de cooperare clasică 33
§1. Domeniul militar: Uniunea Europei Occidentale și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord 33
1.1. Uniunea Europei Occidentale (UEO) 33
1.2. Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) 37
§2. Domeniul economic: OCDE, AELS, CEFTA, OCEMN 44
2.1. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) 44
2.2. Asociația Europeană a Liberului Schimb (AELS) 47
2.3. Acordul Central European de Comerț Liber (CEFTA) 48
2.4. Organizația Cooperării Economice a Mării Negre (OCEMN) ... 50
§3. Domeniul politic: Consiliul Europei și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa 52
3.1. Consiliul Europei (CE) 52
3.2. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa 61

Capitolul III. Comunitățile europene – organizații *sui generis* pentru construcția Europei unite **66**
Secțiunea 1. Considerații introductive 66
Secțiunea a 2-a. Declarația lui Robert Schuman – 9 mai 1950 70

Secțiunea a 3-a. Crearea comunităților europene 73
§1. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO) 73
§2. Comunitatea Europeană de Apărare (CEA) – încercare eșuată de realizare a unei comunități politice europene 74
§3. Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA sau EURATOM) și Comunitatea Economică Europeană (CEE) 76
Secțiunea a 4-a. Evoluția comunităților până la Actul Unic European 78

Capitolul IV. Uniunea Europeană 82
Secțiunea 1. Tratatele fondatoare 82
Secțiunea a 2-a. Procesul formării Uniunii Europene – de la Luxemburg la Nisa 86
§1. Actul Unic European 86
§2. Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii Europene 88
§3. Tratatul de la Amsterdam 94
§4. Tratatul de la Nisa 95
4.1. Componența și funcționarea instituțiilor 95
4.2. Procedurile de decizie 98
4.3. Cooperarea consolidată 98
Secțiunea a 3-a. Uniunea Europeană – deziderat și realitate prezentă a construcției europene 99
§1. Pilonii Uniunii Europene 99
§2. Simbolurile Uniunii Europene 103
§3. Proiectul de Tratat de reformă a Uniunii Europene – o nouă strategie pentru construcția europeană 105
3.1. Proiectul noului Tratat privind Uniunea Europeană 108
3.2. Proiectul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene .. 118
3.3. Concluzii 127
Anexă. Uniunea Europeană în viziunea Tratatului de la Maastricht 129

Capitolul V. Instituțiile Uniunii Europene 131
Secțiunea 1. Parlamentul European 133
§1. Organizarea Parlamentului European 136
1.1. Grupurile politice 136
1.2. Organele Parlamentului European 137
1.3. Comisiile Parlamentului European 139
1.4. Secretariatul general al Parlamentului European 140
1.5. Sediul Parlamentului European 141
1.6. Puterile Parlamentului European 141

Secțiunea a 2-a. Consiliul European 147
§1. Oficializarea și instituționalizarea Consiliului European 148
§2. Compunere, funcționare, rol și atribuții 150
Secțiunea a 3-a. Consiliul Uniunii Europene 154
§1. Rolul și componența Consiliului Uniunii Europene 154
§2. Funcționarea și atribuțiile Consiliului 156
2.1. Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER), Președintele, Secretariatul general și organele auxiliare ale Consiliului 156
2.2. Atribuțiile Consiliului 158
2.3. Activitatea deliberativă a Consiliului 160
Secțiunea a 4-a. Comisia Europeană 165
§1. Desemnarea, compunerea și sediul Comisiei Europene 166
§2. Direcțiile generale și serviciile Comisiei Europene 168
§3. Atribuțiile și funcționarea Comisiei Europene 169
Secțiunea a 5-a. Curtea de Justiție a Uniunii Europene 171
§1. Curtea de Justiție: rol, componență și organizare 172
§2. Competențele Curții de Justiție 173
2.1. Forme de recurs 174
§3. Proceduri în fața Curții de Justiție 175
3.1. Procedura în recursurile directe 175
3.2. Procedura în recursurile prejudiciale 176
3.3. Proceduri specifice 177
3.4. Deciziile, limbile de procedură și asistența judiciară 177
§4. Tribunalul de Primă Instanță 178
Secțiunea a 6-a. Banca Centrală Europeană 182
Secțiunea a 7-a. Curtea de Conturi Europeană 183
§1. Organizarea Curții de Conturi 184
Secțiunea a 8-a. Organele consultative ale Uniunii Europene 185
§1. Comitetul Economic și Social European 185
§2. Comitetul Regiunilor 187

Capitolul VI. Dreptul Uniunii Europene 189
Secțiunea 1. Considerații preliminare și lămuriri conceptuale 189
Secțiunea a 2-a. Dreptul internațional public și dreptul comunitar 193
Secțiunea a 3-a. Raportul drept comunitar – drept național 197
Secțiunea a 4-a. Aplicarea imediată, directă și prioritară a dreptului comunitar în ordinea juridică internă 201

Secțiunea a 5-a. Izvoarele dreptului Uniunii Europene 203
§1. Conținut și formă în dreptul comunitar 203
§2. Noțiunea de izvor al dreptului comunitar 203
§3. Identificarea izvoarelor dreptului comunitar 204
3.1. Dreptul primar (izvoarele principale) 204
3.2. Tratatele internaționale – a doua sursă a dreptului Uniunii Europene 210
3.3. Dreptul comunitar derivat (izvoarele derivate) 215
3.4. Izvoarele auxiliare (complementare) 218
3.5. Principiile generale de drept, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și cutuma ca izvoare ale dreptului comunitar ... 219
Secțiunea a 6-a. Identificarea actelor comunitare. Numărul CELEX 222

Capitolul VII. Cetățenia europeană și drepturile fundamentale în Uniunea Europeană 224
Secțiunea 1. Drepturile fundamentale ca principiu general al dreptului comunitar 224
Secțiunea a 2-a. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene 233
§1. Demnitate 234
§2. Libertăți 235
§3. Egalitate 238
§4. Solidaritate 240
§5. Cetățenia 241
§6. Justiție 242
Secțiunea a 3-a. Mecanisme instituționale pentru drepturile fundamentale în Uniunea Europeană 244
§1. Agenția Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene 245
§2. Mediatorul European (Ombudsman-ul European) 247
2.1. Organizarea și funcționarea instituției Mediatorului 247
2.2. Proceduri 249
§3. Controlorul european al protecției datelor 251

Capitolul VIII. Funcționarul Uniunii Europene 254
Secțiunea 1. Statutul funcționarilor Uniunii Europene 255
§1. Numirea funcționarilor și clasificarea posturilor 255
§2. Drepturile și obligațiile funcționarilor 259
§3. Cariera funcționarilor Uniunii Europene 264
3.1. Recrutarea funcționarilor 264

3.2. Poziţiile în care se poate afla un funcţionar 265
3.3. Încetarea definitivă a funcţiilor 267
3.4. Condiţiile de muncă 268
Secţiunea a 2-a. Codul european al bunei conduite administrative... 270
§1. Câmpul de aplicare a Codului 271
§2. Principiile generale ale bunei conduite administrative 272

Capitolul IX. Extinderea Uniunii Europene 276
Secţiunea 1. Introducere 276
Secţiunea a 2-a. Consiliul European şi criteriile extinderii Uniunii Europene 277
§1. Consiliul European de la Copenhaga şi criteriile de aderare.. 278
§2. Consiliul European de la Essen şi strategia de preaderare 278
§3. Consiliul European de la Madrid din 1995 şi adoptarea acquis-ului comunitar ca primă condiţie a aderării 279
§4. Consiliul European de la Amsterdam, din iunie 1997, şi cele 5 criterii esenţiale pentru aderare 279
§5. Consiliul European de la Luxemburg, debutul negocierilor de aderare şi Conferinţa europeană 280
§6. Consiliul European de la Berlin, din martie 1999, instrumentele financiare de preaderare 281
§7. Consiliul European de la Helsinki din decembrie 1999 şi deschiderea negocierilor cu ţările din al doilea val de aderare..... 281
§8. Consiliul European de la Nisa din decembrie 2000 şi instituţiile Uniunii Europene cu 27 de membri 282
§9. Consiliul European de la Göteborg, Suedia, din iunie 2001 .. 282
§10. Consiliul European de la Laeken, Belgia, din decembrie 2001 282
§11. Consiliul European de la Sevilia, din iunie 2002, şi faza finală a negocierilor de aderare 283
§12. Consiliul European de la Copenhaga şi extinderea cu 10 state candidate la 1 mai 2004 283
§13. Consiliul European de la Tesalonic, proiectul de Tratat instituind o Constituţie pentru Europa şi extinderea Uniunii Europene cu 12 state candidate 284
§14. Consiliul European de la Bruxelles (decembrie 2003) şi ratificarea tratatelor de aderare 284
Secţiunea a 3-a. Extinderea viitoare a Uniunii Europene 285

Secțiunea a 4-a. Acordurile de asociere și mecanismul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană 286
§1. Acordurile de asociere la Uniunea Europeană 286
§2. Negocierile de aderare 287
§3. Acquis-ul comunitar și procesul de armonizare legislativă 288
§4. Instrumentele de asistență financiară de preaderare și de ajutor postaderare 289
4.1. Instrumentele financiare de preaderare 290
4.2. Ajutorul postaderare – instrumentele structurale 293
§5. România în procesul de extindere a Uniunii Europene 295

Bibliografie selectivă 301